

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ

Цена за Србију:

НА ГОДИНУ 6 дин.
НА ПОЛА ГОДИНЕ 3 дин.
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА

ЈЕ У ЗДАЊУ

ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Преглату ваља сласти унутрњом на општин-
ски суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 15. Априла 1888 г.

почет у 6¹/₂ час. по подне.

Присутни: Председник г. Ж. Карабиберовић, члан су-
да г. Јанаћ М. Јанковић: чланови одбора: г. г. П. Д. Ви-
даковић, Дим. М. Ђорђевић, Милорад Јанковић, К. Петро-
вић, Мил. Ж. Маринковић, С. Боторић, Д. Наумовић, М.
Велизарић, Н. Вулковић, Др. М. Т. Леко. Гргур Миленко-
вић, К. Д. Главинић, М. Јосимовић, Г. Јосиповић, Никола
П. Михајловић и Захарије З. Поповић.

Председник. Састанак је, господо, отворен.

М. Велизарић. Ја бих молио, да пре но што се пре-
ђе на дневни ред, посвршавамо друге ситније ствари, као
предлоге и интерпелације, јер иначе кад оставимо после
дневног реда, кад смо сви уморни, онда се оне брзо по-
свршују, и нити се зна, шта је ко захтевао нити је то
записано где год и онда нема извештаја и одговора на
та питања у другој седници.

Председник. Пошто се прочита протокол, онда можемо
о томе говорити. Изволте чути протокол последњег сас-
танка нашег.

Секретар прочита.

Председник. Има ли, господо, ко шта да примети на
овај протокол.

Гргур Миленковић. Ја нисам изабран у комисију за
набавку шљунка. Молим вас, да се не заводи оно, што
није било.

Председник. Јесте изабрани. Прво је била реч о г.
Јосимовићу, на су њега разрешили и изабрали у комисију
за преглед вишњичке улице, а вас су изабрали на његово
место.

Гргур Миленковић. Нека се види у стенографским
белешкама.

Председник. Има ли још ко шта да примети? (Нема).

Дим. Наумовић. Молим вас, г. председниче, ви ми
још нисте одговорили на моје питање?

Председник. Ја сам одговорио.

Д. Наумовић. Па што није записано у протокол?

Председник. За то што није донет никакав закључак

по тој ствари, — а у стенографским белешкама биће за-
писано.

Д. Наумовић. Сваки се дан злоупотребе догађају.
Ја тражим да иседе ствар друга два судије а не онај,
кога се ствар тиче.

Председник. Има једна писмена интерпелација, да
прочитам прво њу.

П. Видаковић. Станте. Реч г. Наумовића тиче се
битних интереса општине. А ми смо позвани да штитимо
општинске интересе, и онда је ред, да се учини задово-
љење ономе, који га је тражио.

Председник. Ја сам наредио, да се та ствар испита.
Г. одборник није задовољан с одговором, онда ћу и њега
звати да и он томе присуствује.

Д. Наумовић. Ја сам за то, да се сви испитају, јер
контролори кажу: не смемо да уђемо у кућу.

П. Видаковић. Ако је овако, онда је у интересу саме
општине, да се одреди једна комисија, која ће све то ис-
питати.

Председник. Ја то не браним. Ко год чини штете
општини треба да се казни.

Ник. Вулкивић. То је била очевидна крађа. Момак
је носио 3 јагњета. Контролор га сретне и упита: за кога
ће ту јагњад, а овај рече: за неког господина. Контролор
га упита: а што ће му 3 јагњета, на што се момак од-
мах поплаши. Контролор поче да тражи жандарма а у том
наиђе један кмет и каза момку: носи те јагањце, а кон-
тролору рече да се склони.

М. Велизарић. Сваки грађанин дужан је чувати оп-
штинске интересе, а највише онај, коме се за то плаћа.
Један кмет место да хвата криумчаре, а он их потпомаже.
Ја мислим, кад се тако што год достави, то је литан по-
сао и треба одмах да се испита и да се кривац казни.

Председник. Онда ћу ја да зовнем 4 одборника, па
ћу им изнети правила да прочитају. У правилима стоји:
да се кријумчар хвата на делу,

Ако ви хоћете, да начините нова правила, ја нисам
томе противан, мени је задатак, да прибирам приходе
општинске. Ја не смем да нападам људе. Кад контролор
уђе у кућу да хвата криумчаре, а грађани вичу: ушао
ми је у кућу. Па како ће друкчије да се хватају криум-
чари, кад се на улици не сме нико да дира? Кад би сви
грађани морали да плаћају таксу, онда би било лакше
контролисати, али је овако врло тешко. Дакле ја ћу по-
звати 4 одборника нарочито за овај случај.

П. Видаковић. Ја предлажем ово, и ако се усвоји,
нека уђе у записник —, да не само у том конкретном
случају, што је напоменуо г. Д. Наумовић, комисија чини

извиђај, но нека чини извиђај у опште по свему, што се говори у вароши. Ја сам рекао тог истог вечера, да има касана, који по све дневно кољу по неколико говечета не платив таксе. Ја сам као члан санитетске комисије видео на једном месту разбацана црева, шкембад и т. д. — а то није само на једном месту, имаће тога на више места.

За ту комисију предлажем: Д. Наумовића, Ник. Вулковића, М. Велизарића и Св. Боторића.

М. Велизарић. Ја не могу, да се примим, јер нисам вичан у томе.

Н. Вулковић. Нека г. председник испита ствар.

Председник. Ја бих могао бити пристрасан. Молио бих, да одредите одборнике. Какво год решење законом донесу, ја ћу га извршити.

П. Видаковић. Ја баш тражим, да у овоме случају, ви будете председник комисије — ви сте за то позвани на првом месту.

Председник. Та ће комисија добити правила да прочита и испитаће овај случај. И ја ћу бити на сваки начин у тој комисији.

П. Видаковић. Шта ће бити задатак те комисије? Ми сви знамо, да ово не ваља. Ја предлажем, да комисија ради и по оним стварима, што сам ја тражио: да се поред тога питања бави свима питањима, која се изнесу о кријумчарењу, да она у опште чини један преглед о кријумчарењима, која се дешавају у Београду. Оће ли она водити рачуна о томе, да ли треба што изменити, поправити, да ли треба пословник прописати, по коме ће се од сада контролисати и кога се треба најстрожије придржавати — оће ли она то радити? или ће се бавити само оним питањем, што је изнео г. Наумовић? Можда ће комисија наћи, да су правила непотпуна, можда ће још које правило прописати н. пр. да контролори воде записнике, те записнике, да поднесе на крају сваке седнице и т. д.

Мил. Маринковић. Нека се стилизује акт и нека уђе све што је г. Пера казао.

Н. Вулковић. Ја могу ту послужити као сведок, а не као члан комисије.

Председник. Ја мислим, да се то неће ни одрицати.

Св. Боторић. Пошто ће ова комисија имати шири круг рада, то треба да уђу и практичнији људи.

Председник. Ако може нешто да се заведе, што је боље, ја пристајем.

Св. Боторић. Ако не водимо рачуна о ономе, који извршују правила, ми не можемо никад ништа: колико чине добра правила, толико исто чине они, који их извршују они треба да буду свесни своје дужности. Ако задржимо старе контролоре, онда нећемо ништа моћи учинити.

Председник. Ја сам контролорима дао место плате половином казне од кријумчарења. Но г. г. одборници при буџетском питању нису хтели да ми вотирају буџет, е тога сам ја одредио плату од 60 дин. Нашао сам, да што је мање плате, да ће они боље пазити, да се не кријумчари, а кад ухвате кога они имају, као што рекох половину, тако кад ухвате јакње има 3 дин.

Главна дужност моја и кметова, није да хватамо кријумчаре, него да вршимо преглед над свима органима општинским.

Д. Наумовић. Ја мислим, да треба казна да се на-

плати за 24 сата, а не да стоји, као што кажу по 4 мес. ненаплаћена.

Председник. То су крађе недоказане — сумњиве. Контролор ухвати једну ногу. То је могла бити сгара нога. Чим ухвати кријумчара, одмах се јакње или говече — ма шта било — прода на добош и контролор добија свој провизион. Но, господо, немојмо око тога, да се бавимо, то ће све комисија испитати. („Врло добро.“) Изволте чути једну интерпелацију.

К. Главинић. Молим нека буде правило, да се после избора увек прочита списак имена лица, која су ушла у коју комисију.

(Секретар чита). М. Велизарић, Н. Вулковић, П. Видаковић, Дим. Наумовић и Св. Боторић.

П. Видаковић. Ја мислим, да је одбор усвојио: да то комисија с председником изврши то ислеђење и то нека председник одреди седницу, кад њему буде могуће — мислим, да је одбор тако усвојио. („Тако је“).

Председник. Имамо једну интерпелацију г. Ђилише Јосиповића, која се тиче кантарије, па вас молим да се у конференцији проразговоримо.

(Настаје конференција).

Одбор је изабрао комисију од г. г. Мите Ђорђевића, Гл. Јосиповића, Д. Миловановића и Мих. Кр. Ђорђевића да проучи устројство кантарије и поднесе реферат.

Гл. Јосиповић. Молим вас, г. председниче, да ли има каквих чувара на новом гробљу, — тамо се јуре она де-чурлија, па су толике крстаче поломила.

Председник. Гробље је с једне стране било неограђено, но сад се прави шанац и с те стране, а кад то буде готово онда неће тих нерета више бити.

Председник. Има ли још ко какво питање или предлог?

М. Велизарић. За то што ћемо ове године имати нарочито много издатака, хтео сам, да предложим, да се избере једна комисија, која би прегледала буџет, да види да ли би се могле какве уштеде учинити, јер ми дајемо 300.000 дин. годишње само на персонал. Та би комисија имала да начини један реферат, да видимо, да ли се може што год уштедити.

П. Видаковић. Ја потпомажем овај предлог г. Велизарића. Ми смо примили на се до 100.000 дин. што се има да плати за кадруму. И доиста имаћемо велике издатке а услед поплаве и врло би добро било, да се образује комисија, која ће да претресе буџет и да види шта се то троши из партије на непредвиђене трошкове.

Председник. Ја ћу, господо, овај предмет изнети на дневни ред, па ћемо онда о томе решавати.

Сад је на дневном реду, што је било и прошли пут, односно грађевине, која се предузела у фишекцијској улици. Ја сам био тако слободан да замолим 3 одборника, који су техничари, да прегледају зидање и да о томе даду као стручни људи, реферат г. г. одборницима. Ја молим господу, нека даду своје мишљење о томе предмету.

Груп. Милековић. Ми смо прегледали тај рад и нашли да се могу саградити свега 12 дућана али да се покрену на више, и тиме се уштеђује 280 дин., а што је министар грађевина препоручио, да се зила малтером, што кошта 1300 дин. више, ми смо нашли да није нужно. Дакле мишљења смо: да се подигну 12 дућана место 14

Председник. То је један плац, који се граничи с имањима наших грађана у фишекцијској улици, па иде кроз оно сокаче од чесме на звонару. Тај је сокак заиста тесак, и кад би се Београд регулисао морало би се одсећи. Грађани из тог краја молили су ме, да по регулацији начиниво дућане, но ја сам им казао: да регулација неће бити скоро можда после 20—30 год., кад се гробље подели на парцеле и распрода; међу тим интереси општински захтевају, да тако остане. Ми смо почели задати те дућане и то 12, но грађевински савет наредио је да сазидамо у средини капију и с обе стране по 2 мања дућана, тако да свега буде 14 дућана. Но комисија предлаже да остане по првобитном предлогу т. ј. 12 дућана с капијом на крају.

Од ових дућана имаћемо велике користи и ако их не издамо опет можемо сместити у њих патролције. Ми плаћамо за 50 патролција 180 дуката кирије, а за 100 би плаћали 360 дуката. У 10 дућана можемо да сместимо 100 патролција и тиме уштеђујемо 360 дуката, јер нам остају 4 дућана да издамо под кирију. Та кирија износи 6% на цео уложени капитал. Ми патролције морамо сместити или у приватне куће или у наше, које су празне и које вуку добар приход.

Чим дућани буду готови можемо те људе тамо сместити. Ако буде велика кирија ми ћемо наћи за патролције друге станове, а ако буде мала сместићемо их тамо — свакако смо у њару.

Дим. Наумовић. За што да не правимо онда за патролције. Они ће те дућане да преокрену у касарну.

К. Главинић. Баш поводом овога питања ја бих имао да приметим, да се е врло мало трошка дућани могу да претворе у собе, јер је тако распоред удешен да између два дућана долази дрвена преграда, која се лако може дићи.

Председник. Свакако је овде интерес општине заступљен у најбољем смислу.

П. Видаковић. Ја сам за то, да се престане једном с тим шепртљањем у општинским пословима. Правимо дућане за шпекулацију, али, веле, можемо их употребити и за патролције. Ја мислим, да општина треба да буде на чисто за шта прави, онда треба правити за шта се и решило. Да ли општина прави те дућане, да подмири своју потребу или их прави за шпекулацију?

Општина београдска мора да редовне своје приходе троши на подмирење најпречих потреба варошких, јер их дао Бог има више да подмири, но што допуштају финансиске силе општине. Ако ћемо дакле да трошимо морамо трошити на оно, што је нужно. То значи: оно што није нужно не треба ви да правимо. Сад, ако мислите, да је стање наше општине тако бриљантно, да је подмирила све своје потребе и сад оће да прави шпекулацију — да осигура неки приход — то је онда друга ствар. Али тада шпекулација мора бити мудра, виспрена, тако, да јој се не сме нико смејати. Ја ако хоћу да шпекулирам са зидањем, ја ћу да бирам бољи плац општински у сред, а не да идем изван вароши. Ја предлажем, да се ово питање скине с дневног реда и да се ни једна крајцара не потроши на то зидање, већ ако хоћемо да зидамо треба задати на оном празном плацу у *Дубровачкој улици*.

Општина је дала неколико хиљада дуката за плацеве Саве спахије, који су били поред општинског плаца. То је ограђено за школу, али, мислим, да ће се сви стручњаци сложити у томе да се школа не може правити с лица — ту је ларма с улице, деца ће извиривати кроз прозоре и т. д. — школа мора бити из авлије и она ће имати врло леп изглед на Кали-мегдан. Нека та стручна комисија ово проучи па ће видети: да ће у Дубровачкој улици донети један дућан толико, колико 14 у фишекцијској улици. Водите, господо, строг рачун о ономе, шта радите; немојте да иде, као што је ишло до сад.

Ако је циљ општине шпекулација, немојте шпекулирати у фишекцијској улици, где је и Бог казао лаку ноћ; то нам неће нико одобрити, — него шпекулирајте ви у Дубровачкој улици — потрошите и 20,000 дук. на добром месту, па ће вам сваки казати ејвала. Сутра кад се нов пут трасира па-се веже с крагујевачким друмом, нико неће ни проћи фишекцијском улицом — а ваљада је неће одржавати мокролужави. То је моје мишљење.

Председник. Ја мислим, господо, да ово није на дневном реду. Једна ствар, која је решена раније, није више на дневном реду. Овде је на дневном реду: оће ли се правити додатак или не ће. Ја сам хтео да докажем, да ми имамо користи од те грађевине и да општина неће бити на штети. Господин је предузео говор у намери тој, да се раније решење ремети.

П. Видаковић. Г. председник рече да је то дефинитивно решење — није истина. Ако је дефинитивно решење, што нам подноси, да опет и ми решавамо. Нећу да дам ни динара повишице, кад није рађено онако, како је требало.

Ја сам извештен о историји грађења тих дућана. Најпре је било одређено 6000 дин.

Председник. Нека вам кажу господа, која су видела акта.

П. Видаковић. Прво је одређено 6000 дин. да се праве данчаре, па онда изађе на 18.000 дин. да се прави од цигље. И то да се на крају вароши где не ће бити користи. Знам како је било и са грађењем куће за пожарну чету; ено средине нема — остала празна. Треба ствари љуцки решавати.

Та ствар није решена, и ја ћу гласати, да се не зида. Да видимо: који је тај, који каже, решена је ствар. Грађевински савет, коме се морало то да поднесе на преглед, није одобрио то грађење онако, како је одбор решио; сад је на нама да ли да одобримо ту измену, јер савет не да онако, како је одбор решио. Ми не дамо ту повишицу. Ми морамо да станемо на пут томе. Е, каже се: „ствар је ипак решена;“ да видимо, како је решена. Да је решена, не би се сад износила пред нас, да је ми решавамо. Близу је памети, да је ово решено, не би нам господин председник износио да ми опет решавамо. Ако ми одобримо, биће неко, који ће за то одговарати.

М. Велизарић. Разлози г. Видаковића са свим су умесни. Мислим да ствар није решена, јер рад није започет до тек пре 3—4 дана. Рад није ни могао бити започет, док не одобрим грађевински савет.

И сам сам за то, да се тамо не зида, него да се зида у Дубровачкој улици. Ја мислим, да ћете сви на то при-

стати. Ја мислим, да ће предузимач пристати да овамо зида, ако му дамо неку накнаду.

Јосимовић. Мишљење г. Видаковића је неправилно. Ми лицитацију не можемо кварити, пошто је потписан уговор. Тако ја бар као неправник, мислим. И сâм сам члан грађевинског савета. Он је доцније законом постављен и није требао ту свршену ствар ни да узима у претрес. Оно што је једном у одбору свршено, нити треба нити се може кварити.

М. Велизарић. Може се заменити с другим.

П. Видаковић. Погрешка овде лежи у томе, што се не ради онако, како решење захтева; што се није чекало да се ствар дефинитивно реши, па на основу тога, да се закључи уговор? Ако ви мислите, да имамо уговор, ја кажем: не вреди тај уговор. Ми смо закључили да правимо једну грађевину с блатом, у томе нас затече грађевински савет и он каже, да мора да буде малтер. На нама сад лежи оћемо ли одобрити ову измену. Грађевински савет не да с блатом — ми не одобравамо повишицу од 1300 дин. и нема грађевине. Нико нас не може натерати. И ја бих могао да кажем: да нам је дужност, да једном почнемо кретати се правилно, да нико не ради нешто више, него што ми овде решимо. Нико не сме уговоре правити, док одбор не реши ствар дефинитивно. За то вас молим, да ми не одобримо ову измену, и онда нема грађевине на тркалишту.

Председник. Кад је одбор решио ову ствар, ја сам овда потписао уговор с предузимачем. Грађење то процењено је на 14.500 дин. по енжењеровом рачуну а министарство грађевина на 16.669 дин., док смо ми погодили за 13.000 дин. — јакле јевтиније него по ма ком предрачуну. Ја држим, што се тиче те погодбе, да је врло коректно рађено. А да ли тај крај заслужује грађевину, то је друга ствар. Овде је питање: хоћемо ли да усвојимо примедбе, које је учинило министарство грађевина, или нећемо.

Ова ће нам зграда доносити по 24%. Ја сам рачунао по 18 дин. кирије, а међу тим добили смо 24. То није штетно по општину. Мислим, да није штета, ако начинимо кућу, која вуче преко 25 од сто.

П. Видаковић. Ви сте казали, да се почне грађење дуж целе пруге.

Председник. Јесам. Наредио сам, да се зида с оне стране.

П. Видаковић. Како сте могли пре казати, него што смо ми одобрили. Од нас ће да се тражи рачун. Ја нећу да то тако буде. Ја се не обзирем на председништво — ја хоћу да нико не да пре одобрења да се рад започне док одбор не реши дефинитивно.

Ја хоћу да се у овој општини иде један пут овим путем, којим ваља и ићи. А ако се овако буде радило, онда се веће моћи да квари оно, што смо решили.

М. Велизарић. Треба да решимо то: да ли ми сматрамо да је ствар решена или није.

К. Главинић. Мени изгледа као неправнику, да је та ствар решена. Лицитација је држана, одбор је одобрио ту лицитацију, председник је потписао а и министар је одобрава само што тражи још ове издатке.

О самој историји имам да кажем ово: г. инжењер е израдио пројект за просту дашчару, у одбору је по-

кренута мисао да се не прави дашчара, него од бондрука, у другој седници решено је да се зида цигљом. Цигља се може увек употребити од ње се ништа не губи, а тако је исто с дрвенаријом и црепом.

Грађевински савет налази да треба боље да се зида и то не треба да не примимо. Ако би хтели да накарађујемо Београд, само би онда могли правити страћаре.

Само предузеће грађевине, оправдано је, јер ће се она за кратко време исплатити и у свако ће доба доносити добру ренту.

М. Велизарић. Нама остаје друго питање: је ли нужно да се зида? Ми кажемо: није, и овда треба тај новац издати на прече потребе.

Председник. Изволте чути акта о томе предмету. (Секретар прочита).

Председник. Кад сам тај закључак имао ја сам после неколико дана чуо од неког грађанина, да је г. Ивковић дао и кауцију и материал предузимачу а начуо сам и да је предузимач намеран био одустати од лицитације; но како је она била од одбора одобрена, ја сам је потписао, пошто сам и сам био уверен да је корисна по општину. После је тек установљен грађевински савет и морали смо послати предмет на оцену.

П. Видаковић. Ја сам говорио о томе, да кад ми нисмо решили, то није ни решено. Но ми имамо овде излаз. Предузимач сматра, да се преварио — одбор сматра, да су дућани непотребни и онда се може раскинути уговор те да се и општина и предузимач курталишу. И за то мислим да треба изабрати два човека, који би се мирним путем споразумели с предузимачем.

Председник. Ја узимам, да је ствар свршена. Ја стојим на земљишту, које је законо. Овде је питање: оће ли се одобрити додатак, што га тражи грађевински савет или не ће. Господо, можемо сад седницу претворити у конференцију.

(Настаје конференција).

После конференције.

Председник. Ја сам изнео пред вас нов план, да се место 12 дућана начини 14. Но одбор је мишљења, да остане по првобитном плану. Сад излази други предлог од стране државне власти, да се друкчије направи а то ће коштати на 796 динара више. Но ако одбор ово не одобри, ми нећемо то ни усвојити. Ја вас молим, да решимо један пут ову ствар.

П. Видаковић. Ја кажем да ствар није дефинитивно решена, док не одобри државна власт. Ви решите, како хоћете, а ја ћу поднети одвојено мњење.

Председник. Пристаје ли још ко на предлог г. Видаковића? (Зах. Поповић, Милан Маринковић и још 3.

Дакле већина одборска сматра да је та ствар раније решена за 12 дућана.

Изволте, господо издати још неколика уверења. (Прочитано).

Састанак је овај трајао до 9 час. у вече.

НАРОДНА БАНКА

У среду 11. ов. м. полагао је темељ новој згради овог великог финансијског завода наше отаџбине, чији напредак треба нам је у толико дражији што је подигнут самосталним напором, и одржава се рођеном снагом и обртом српског капитала. — Сматрајући за дужност да овај успех наше народне банке, да под свој кров дође, забележимо, мислимо да се самим свечаностима полагање темеља не можемо боље одужити него ако у целини донесемо, како поздрав гувернера Народне Банке полагачу темеља новој згради. Његовом Величанству Краљу, тако и одпоздрав Његовог Величанства на исти. Они по реду гласе :

ГОСПОДАРУ,

Мени је данас велика част у део пала да у име Управе Српске Народне Банке поздравим Ваше Величанство, и да изјавим да је Управа Народне Банке срећна што Ваше Величанство присуством својим даје овој свечаности највећи сјај, који јој се дати може, и што лично полагајући темељ за зграду Народне Банке уздижете значај који Народна Банка као јавна установа има.

Ваше Величанство предходи своме народу примером неуморне ревности у служби отаџбине. И кад Ви, Господару, вашом руком положите темељ згради Народне Банке, онда Ваше Величанство тиме поново посвећује установу Народне Банке на службу својој Отаџбини, оној истој српској Отаџбини којој су Обреновићи Први и Трећи тако славно служили, и којој сте Ви, Господару, на срећу свога народа свој живот посветили.

Ваша је светла рука положила темеље главнијим нашим културним и хуманитарним установама. Помињем само зграду Народног Позоришта, кад је Ваше Величанство замислио и аманет свога Великог Стрица остварило; помињем дом за склониште сиротне и напуштене деце, коме је Ваше Величанство такође темељ положило; помињем још и српску државну железницу да се види како ваша очинска и мудра брига о своме народу обимље подједнако и поље више народне образованости, и поље народног материјалног благостања. И кад она иста светла рука, која је потписала основни закон Народне Банке, данас полаже згради њеној темељ, онда је то нов доказ колико Ваше Величанство жели опстанак и напредак ове корисне установе, и колики значај Ваше Величанство придаје свему ономе што је кадро да унапреди и осигура народно благостање.

Народна Банка, срећна за високо призрење и велику част коју јој Ваше Величанство данас указује, трудиће се неуморно да се покаже достојна Вашег високог Краљевског благовољења, и да одговори својим великим задацима тако, да Ваше Величанство може са задовољством и повосом погледати на њу, на дело ваших руку.

Народна Банка, оснажена овим новим знаком високог благовољења Вашег Величанства, стараће се да благотвор-

ним својим утицајем на развитак народног благостања заслужи не само праведно и опште признање да је она доиста јавна и корисна установа, него још и да допринесе да се благосиља и са славом помиње до најдаљих поколења име првога Краља обновљене Краљевине Србије, који је Народној Банци основни закон дао, који ју је у своје моћно закриље узео, и који је њеној згради темељ положио.

Слава нек је Вашем Величанству !

Живио нам, Господару.

Његово Величанство Краљ благоволео је на поздрав господина Гувернера одговорити од прилике и у главноме ово :

Мени је свагда лежала на срцу Народна Банка, развитак њене радње и њен напредак. Банка је доиста била корисна и за државу и за грађанство. Ја сам уверен, да ће она и у будуће развијати своју радњу у досадањем благотворном правцу. Банка може свагда рачунати на моју потпору. Краљ Србије сматраће и у будуће, као и до сада, не само за своју дужност, но и за право задовољство, да потпомаже ову кредитну установу, важну колико по државу и трговину толико и по народну привреду у опште.

У сам темељ и стенац камен нове зграде узидан је записник следеће садржине :

Привилегована Народна Банка

Краљевине Србије

у Београду,

За владе Његовог Величанства Краља

МИЛАНА ПРВОГ,

првог српског Краља по ослобођењу Србије, четвртог владара Србије од племена Обреновића, за министровања, заступника Министра Народне Привреде, Министра просвете и црквених дела,

Господина др. Владана Ђорђевића, и за гувернерства гувернера Народне Банке,

Господина Филипа Христића, положи данас овај темељ својој згради у присуству

ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА КРАЉА, уз чиновејствовање Његовог Високопреосвештенства

Господина Теодосија Мраовића, православног архиепископа београдског и автокефалног Митрополита Србије.

Темељ овој згради, за коју је планове израдио архитекта господин Коста А. Јовановић из Београда, ударен и освећен је у престоници Српске Краљевине у Београду данас у среду 11. Маја 1888 године од рођења Христова, у 73 години од устанка Срба под кнезом Милошем Обреновићем I-им за ослобођење од Турака, у 20-ој години владавине Његовог Величанства Краља Србије Милана I-ог и у 6-ој години од прогласа Краљевине Србије.

Привилегована Народна Банка Краљевине Србије, која ову зграду подиже о своме сопственом трошку за

потребу своје радње, основана је 1884 год. по закону о Народној Банци од 6. Јануара 1883 год. у цели, да се јевтинијим капиталом и добро уређеним кредитом трговина и радиност у Краљевини Србији унапреде, а отпочела је своју радњу 2. Јула 1884 год. од рођ. Христова.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

КАРАКТЕР

(по Смајлсу)

IX.

Дружба у браку.

Доброта, а не лепота, женска освојиће срце моје.

Шекспир.

Мужу пристоји мудрост, а жени нежност.

Џорџ Херберт.

Да је бог хтео да жена буде госа човеку, он би ју створио из његове главе; да је хтео да му она буде роб, он би ју саградио од његових ногу; али, по што је он хтео да она буде њему *раван друг*, то ју је он извадио из ребра, и *недра*, његова!

Свети Августин

(Наставак)

Није мање дирљива и сведоџба коју је чувени Карлајл изрезао у надгробној плочи своје покојне жене. „У светлу јој животу — пише он тамо — она је имала више жалости но радости, али је ипак за то била душа ретке нежности, племенитости и увиђавности. Четрдесет пуних година била је она верна друга своме мужу, пратила га неуморно и ненадмашно, како речју тако и *делом*, у свима предузећима и покушајима његовим.“

И брачни живот славнога физичара *Фарадея* може се рећи, да је био необично сретан. Он је у жени својој нашао и душевну и практичну помоћницу, која га је подупирала, храбрила, и крепила, пружајући му кроз цео живот благо домаће среће. У дневнику свом говори он о своме брачном крову као „извор части и задовољства које све друго претеже.“ А после двадесетосмогодишњег искуства, он говори о томе као „догађају који га је више но икоји други на земљи усрећио и душевну му здрављу доприносио.“ Далеко од тога да се слаби веза је та само бивала јача и узвишенија. И доиста, и после неких четрдесет и шест година овај је брак био тако исто свеж, озбиљан и срдачан, као што је био у данима бујне младости.

Ну, поред обичног помоћништва, жена је кадра да буде мужу и велика утеха. Лепа примера

за ово имамо у жени Тома Худа, која није само умела познати у њему човека од ђенија него је нашла и воље и снаге да га у ванредно тешкој борби за опставак, држи, куражи и пагради. Она је створила била око њега читав свет наде и утехе, и никада сунце њене љубави није над њим тако сијало као, кад је он јадан и болан лежао на сиротињској постељи.

Разуме се, да је и он умео оценити вредност таквог једног друга. Јер, у прилици једног осуштовања њеног пише он њој између осталог и ово: „ма да ми је тешко било овако болном устајати, ипак сам изашао мало у нашу башту, и кад сам сео на *твоју* клупу одмах ми је било и лакше и боље — учинило ми се да здравим.“

Али госпођа Худова није била само горепоменута помоћница своме мужу; него је, са вером коју је он имао у њену памет, читала и *поправљала* његове радове! Многе од његових књига и јесу посвећене њој, као главној сарадници у сваком погледу.

На листи женских помагача на књижевном пољу налазимо и име супруге Виљема Напјера, историка „*Рата на полутоку*“ — Леди Напјерове. Она је прво и покренула свога мужа на такав посао, за тим му је преводила и изналазила једну огромну масу ориџиналних докумената — многих у шифрама — и помагала му у мери, да се слободно може рећи да би Сер Виљем мучно без ње и довршио то велико дело своје. Кад је војвода Велингтом чуо за вредноћу и вештину њену у превођењу краљ Јосифових шифара — а тако исто и за успех у савлађивању онолике преписке, — он је најпре сумњао, а после узвикнуо: „та ја бих сам за овакав рад у Шпанији платио ма коме двадесет хиљада фуната стерлинга!“ Пошто је рукопис мужевљи био тако ружан да га, о слагачима да не говоримо, и он сам није увек могао прочитати, то је ова ванредна жена слала у штампу верне и чисте копије; а, поред свега уложенога и огромнога труда, није за тренут пренебрегла материнске јој дужности.

На самом самртном часу Сер Виљема била је опасно болна и Леди Напјер. Њу донесу на столицу с точковима до његове постеље, где се за навек опросте. Муж умре први, а за неколико недеља сиђе, и буде положена, у исти гроб и неуморна жена његова.

Нити се са племенитом другом лорда Напјера закључује списак узоритих жена. Ми, доиста, простора немамо да у овој књизи одамо заслужену

спомен и хвалу свима њима, ули не можемо а да се не упитамо: ко није чуо за ону Ану Денан, жену живописца Флаксмана, која га је и храбрила и подржала у раду, пратила га на путу по свету, а делила с њиме сваку срећу и несрећу тако — да је он сматрао за дужност да јој у четрдесетој години брачног живота посвети најбољи рад свој: слику „*Вере Наде и Милосрђа*.“ Или смемо заборавити ону Катарину Бучерову Блек, жену ђенијалног сликара Виљема Блека, који се је својој друзи на раду толико дужан осећао да је, гледајући како плаче над његовом самртном постељом, устао рекав: „стани Като, ту где си, и не мичи никуда — те да у том положају могу насликати мога анђела храшителя.“ Или најзад да се усудимо прећи Ђутом преко оне верне и племените љубе Леди Франклинове, која не клону у безбројним напорима и жртвама да продре у тајне севернога Пола и у леденом гробу његовом нађе остатке витешка јој мужа.

(наставиће се)

ПОЗИВ

на

ПАРИСКУ СВЕТСКУ ИЗЛОЖБУ

Наставак.

2. *Брашно* треба слати у теглама од дебела стакла или у кутијама и на заклопцу означити: од чега је брашно и какав је систем млина у коме је самлевено.

Поред брашна има се изложити и зрно од кога је самлевено.

Од брашна треба послати до пет (5) килограма, а од зрна 1—2 килограма.

Сир ће се примати само тврд и у качицама од 5 килограма; а кашкаваљ по 5 лепчића (погача).

Масло топљено и *кајмак* слан, изложиће се у теглама стакленим, од 3—5 килограма; а тако ће се изложити и маст.

Вуна прана и непрана по цело руно, или до 5 килограма тежине; а козина од 3—5 килограма.

Мед примаће се само цеђен у дебелим стаклима од 0.5—1 килограм; а восак жут и бељен у котурима од по 0.5—1 килограма.

Пришуга и *багон* у ретким корпицама, а у количини од 4—5 килограма.

Младице и друге суве и усољене рибе у дрвеним качицама по 3 комада.

Меурици (умртвљени) од *свилобуба* са пробама од свиле која је од њих извађена, треба да су кутијама; а меурака треба да буде 250 грама; а од свиле од њих извађене треба послати кануру од 100—250 грама.

Вино старо и *ракија* примаће се само у добро затвореним и јаким флашама.

Од сваке сорте треба послати по 5 обичних винских добро затворених флаша.

А од ракије од сваке сорте по 3 флаше.

По примаће се и млада овогодишња вина, а како их ваља припремити пре одашиљања, о томе ће се накнадно упуство доцније издати.

Суве шљиве примаће се оне, које су добро осушене и сортиране, у кутијама од 4—10 килограма, на којима треба означити колико комада иде у један килограм.

Дуван ће се примати у листу и то у дењићима, или калупима, добро скалупњеним, а у тежини од 5 килограма; а крижан у плеханим кутијама до 1 килограма.

Кополжу и *лап* треба слати у повесима од једног до три килограма; а остало биће за бојене и лечење у количини до 1 килограма.

Слике од сточних грла примаће се само оне, које престављају типове, т. ј. таке производе, или предмете, који се од подобних објеката у разним нашим краје вима у многоме разликују или у нечем одликују.

Културне карте имају графички представити раширење производа за који се састављају.

IV.

ИЗ ШУМАРСТВА.

1. Мустре од нашег важнијег шумског дрвећа и шибља која се употребљују за грађевине у опште, а и израду разних техничких направа и то у разним сортама и облицима. Даље шумско семење, биљке, шишарке, кора и лишће за бојење.

2. Од производа шумарске индустрије, дуге и пивтерска грађа у опште, израђена бурад састављена и једноставна, фучије, чутуре, заструаи, вретена, вашике, кутлаче, гусле, свирале, колевке и корпе.

V.

ИЗ РУДАРСТВА И МИТАЛУРГИЈЕ.

Збирке и мустре стена минерала и руда. Стене за украсе. Стене тврде. Материјали тешко топки (у ватри постојани). Земље и иловаче. Разни минерални производи.

Минерална горива. Разни угљени: асфалти и асфалтичне стене отпатци од прераде угља и производи брикетирања; битумен; минерални катрани.

Бакар, олово, сребро, цинак, жива.

Производи пралиштни и пречишћања драгоцених метала и т. д.

Производи прераде сирових метала. Ливење у калуп.

Производи који произлазе од обрађивања минералних материја употребљивих за осветлење.

Модели планови и изгледи експлоатацијоних радова рудничких и каменолома.

Материјали за грађевинство: камење, метали, камење за украс, креч, цемент, крижуљен израђени предмети од камена у опште.

Воде минералне и воде гасовите, природне.

У погледу спреме за пошљање изложбених предмета из рударства и металургије. Одбор има част дати излагачима следећа упутства:

Угаљ.

Угаљ који се ломи у велико комађе и који се добро одржава шљаће се у коцкама или пирамидама од најмање

40 см. у свима димензијама; а поред тога, још по два угледна комада ломљеног угља. Остали угаљ у што угледнијим комадима и то од сваког лежишта по три комада. Осем тога камена из подине и повлате, по два комада четвртаста, и то: дужине 10—12 см. ширине 8—10 см.; а висине 3—4 см. Ако је повлата или подина трошна, онда пробе од повлате и подине у плеканој кутији.

Парафински шкриљац.

Од парафинског шкриљца пробе у сандуцима од 10—15 килограма и то разне врсте масвијег и мршавијег. Треба што је могуће веће комађе шиљати. Од слојева парафинских шкриљца, који нису моћнији од 1 метра, не треба слати пробе, осем ако садрже преко 30% волатилних делова. Ако је парафински шкриљац повлата и подина угља, онда треба обашка послати пробе из под и изнад угља.

Како за угаљ тако и за парафински шкриљац треба назначити са кога је места и из које дубине.

Уз примерке и угља и парафинског шкриљца треба послати опис рудног лежишта у коме ће бити тачно означен средњи правац и пад рудишта, његова моћност и простирање; за угаљ још и како се ломи; даје ли и колико угља у комадима; колико ситнога а колико прашине на сто килограма и да ли се брзо или споро распада при стајању под заклонима. Како за угаљ, тако и за парафински шкриљац, треба означити је ли, кад и од кога анализиран, резултате анализа; а уз угаљ још и број калорија, количину пепела и процент кокса, ако се коковати даје.

Метали.

Са металних рудишта послаће сваки од главног минерала, ако се не појављује у разним јединењима, четири угледна комада и то, што је могуће више без трутине, а ако се појављује у разним јединењима, по два угледна комада од сваког јединења, и то, опет, што је могуће више чисте од трутине. Затим четири комада са трутином, разне садржине у главном минералу и по два комада од околног камена. Половина од ових послатих комада руда и то како чистога главнога минерала, тако и онога са трутином измешаног, треба да имају, ако је могуће, четвртасту форму чекићем избивену, а не тесану, или шлајфовану и да буду најмање ових димензија: дужина 10—12 сантиметара, ширина 8—10 сантиметра; а висини 3—4 сантиметра. Но примаће се и леи чистији комади ма какве фигуре и до 100 килограма.

Сваки излагач треба да пошаље опис рудишта, који ће садржавати: главни правац рудишта, његов средњи пад, или, ако је рудиште неправилно, начин његове појаве; за сва рудишта односе њихове према околном камену, минералошку композицију и размештај појединих минерала у рудишту; навешће има ли старих радова, какви су, њихову дубину и начин рада у њима. Средњу садржину рудне масе и то: колико главнога минерала, а колико осталих, који трутину састављају, додајући томе још и то, да ли се то односи на пребрале руде у руднику, или на изнешену рудну копину онако како се откопа.

Са овим треба послати и све производе пралишта и то, пет килограма од сваке врсте; а уз то и податке пралишне за последње две године, као и опис срестава за прање и концентрацију руда.

Који од излагача има хемијских анализа од својих руда, послаће их, назначивши, кад су, где и од кога вршене, као и то, да ли су анализане руде биле од најбољих, средњих, или лошијих.

Топионице, које буду излагале, послаће продукт, а поред тога и полу — продукте; од метала, осем злата и сребра, комађе или количину од бар 10 килогр. А од драгих метала не мање од 100 грама. Осем тога кратки опис процеса са свима приваљностима.

Сви излагачи описуће укратко историју радова на својим рудиштима и топионицама. Означуће досадању целокупну производњу по годинама, радну снагу, изарађена и још употребљива окна, поткопе, растворне и попречне правце и њихову дужину и димензије. Затим начин на који се врши пререв и назначуће распрекавајућа средства и упоредне резултате дејства разних распрекавајућих средстава у једнаким приликама. Цену радне снаге по дадници и по акорду; и то акорд за сваку врсту послова посебице.

Који од излагача буде желео, да престаји своја уређења односно радевика, био описом, било сликама кућа радничких, са свима припадностима, може уз остало и ово прикључити.

Ако би који излагач имао лепих кристалисаних егземплара, или ретких минерала, добро би било да их прикључи својој збирци. У овом случају примаће се примерци ма какве форме и величине.

Који од излагача има у својим рудницима развијеније подземне радове, требао би да пошаље и лепо израђене карте својих рудника са пресецима. Сви пак излагачи петрографску карту свога рудног терена са пресецима.

Етаблисмани који механичким путем угаљ прерађују, послаће уз своје продукте и цео опис како прања тако и пресовање угља, заједно са цртежима етаблисмана.

Они излагачи, који израђују тесано камење, за ма коју употребу, или воденично камење, послаће по два, а и више егземплара, не мањих од 25 см. у свима димензијама, било у сировом, полу израђеном, или полираном стању. Они пак, који израђују разне предмете од камена, и који су ради, да и те предмете, као што су стубови, астали, камини, вазе и т. д. поред мустре од камена изложе, треба да израде ове предмете тако, да они, осим лепоте рада (тесања резања и полирања), одговоре што је више могуће и захтевима доброга укуса. Уз ово, сваки излагач треба да пошаље по један опис каменолома, у коме ће се изложити моћност и распрострањеност стене, која се израђује њену природу ломкости и цепљивости, као и то, да ли је рудиште једноставно, здраво, или у њему има сумесе и растворених неупотребљивих партија и колики је њихов део; треба осем тога навести — на какве се до сада цељи камен са коришћу употребљавао и продајне цене. А нарочито они, који шаљу готове израђене ствари од камена, означуће и продајну цену истих, као и то, желе ли да се њихове ствари продаду. Овоме свему додаће излагачи како квалитет, тако и количину радне снаге, коју употребљују.

П О З И В

Сви они тузачи и продавачи тузане кафе, који општинској благајни дугују таксу, правилима о туцању и продавању тузане кафе прописаним, позивају се да до краја овог месеца донесу и положе дугујуће суме општинскоме рачуноводству.

У противном наплата ће се илвршити езекутивним путем.

Из седнице 14. Маја 1888. Бр. 1434.